

## งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

## โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

## กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

## กิจกรรมย่อยส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าวเพื่อความยั่งยืน

## 1. ความเชื่อมโยง

- 1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- 1.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 3 การเกษตร  
- แผนแม่บทย่อย : การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร

## 2. หลักการและเหตุผล

มะพร้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชากรโลก เป็นพืชยืนต้นที่มีอายุยาวนานนับร้อยปี หรือเป็นพืชบรรพบุรุษที่เป็นมรดกทั้งต้นมะพร้าวและพื้นที่ที่ส่งต่อรุ่นสู่รุ่น จนได้รับการขนานนามว่า พืชแห่งชีวิต (Tree for life) เป็นพืชสารพัดประโยชน์จากทุกส่วนของต้น เป็นที่มาของปัจจัยสี่ ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัยมาตั้งแต่โบราณ ประโยชน์ของมะพร้าวจากส่วนต่างๆ เช่น ยอดอ่อนใช้เป็นอาหาร จันทน์น้ำหวานทำน้ำตาลหมักทำเหล้าและน้ำส้ม ผลอ่อนทานสด เนื้อมะพร้าวจากผลแก่ใช้ปรุงอาหารและขนม และสกัดน้ำมัน กากที่เหลือเลี้ยงสัตว์ เส้นใยจากเปลือกมะพร้าวทำเชือก วัสดุทำเบาะและที่นอน ขุยมะพร้าวทำวัสดุเพาะชำ กะลาทำภาชนะ เครื่องดนตรี ทำเชื้อเพลิง และถ่านกัมมันต์ (มีคุณสมบัติในการดูดซับสูง) ใบใช้มุงหลังคา เครื่องจักสาน ลำต้นใช้ในการก่อสร้าง เครื่องเรือน รากใช้ทำยา สีย้อมผ้า อย่างไรก็ตาม มะพร้าวโดยทั่วไปก็เพื่อนำเอาเนื้อประกอบอาหารและสกัดน้ำมัน

แหล่งปลูกมะพร้าวที่สำคัญของโลก คือ บริเวณกลุ่มประเทศสมาชิกเอเชียและแปซิฟิก (APPC) มีเนื้อที่ปลูกมากกว่าร้อยละ 80 ของเนื้อที่ปลูกรวมของโลก ประเทศผู้ผลิตสำคัญ ได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ อินเดีย ศรีลังกา บราซิล ปาปัวนิวกินี เม็กซิโก และเวียดนาม โดยประเทศไทยผลิตมะพร้าวเป็นอันดับ 9 ปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกมะพร้าว 0.848 ล้านไร่ ผลผลิตรวม 0.818 ล้านตัน ผลผลิตเฉลี่ย 1,044 กิโลกรัม/ไร่ โดยพื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อยู่ทางภาคใต้ ซึ่งการผลิตมะพร้าวของไทยที่ผ่านมาได้ประสบกับปัญหาสำคัญ ได้แก่ พื้นที่ปลูกลดลงเนื่องจากไปปลูกพืชอื่นซึ่งให้ผลตอบแทนสูง ต้นมะพร้าวมีอายุมากและเสื่อมโทรมขาดการบำรุงรักษา รวมทั้งเกิดการระบาดของศัตรูมะพร้าว คือ แมลงดำหนามและหนอนหัวดำ และมีมะพร้าวราคาถูกที่นำเข้ามาทดแทนมะพร้าวผลภายในประเทศ ปัจจุบันการผลิตมะพร้าวของไทยได้ปรับตัวเข้าสู่ภาวะปกติ มีราคาเพิ่มขึ้นลงในแต่ละปี ราคามะพร้าวขยับตัวขึ้นอยู่ที่ประมาณผลละ 10-15 บาท สำหรับมะพร้าวน้ำหอม มีปัญหาเรื่องราคาที่ไม่คงที่ และการส่งออกต่างประเทศที่ต้องได้มาตรฐานการส่งออก

จากสถานการณ์การผลิตมะพร้าวของประเทศไทยดังกล่าวข้างต้น เกษตรกรมีความจำเป็นจะต้องพัฒนาคุณภาพผลผลิตโดยใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรม และการบริหารจัดการโดยกระบวนการกลุ่ม การเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อให้เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ลดความเสี่ยงของความผันผวนด้านราคา และสร้างความยั่งยืน ประกอบกับปัจจุบันรัฐบาลให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนาและแก้ไขปัญหาการผลิตมะพร้าว ทั้งระยะเร่งด่วน ปานกลาง และระยะยาว โดยมีคณะกรรมการพืชน้ำมันและน้ำมันพืชกำกับดูแล และให้ความเห็นชอบ “ยุทธศาสตร์มะพร้าวเพื่ออุตสาหกรรม พ.ศ. 2560–2579” ดังนั้น กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าวเพื่อความยั่งยืน ปี 2565 เพื่อให้การพัฒนาการผลิตมะพร้าวของประเทศไทยมีความสอดคล้องและเกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรรวมทั้งอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับมะพร้าว เพราะประเทศไทยเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งปลูกมะพร้าวเป็นพืชเศรษฐกิจและมีปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาดจำนวนมาก

### 3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสม ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าวให้แก่เกษตรกร รวมทั้งสนับสนุนให้เกษตรกรนำความรู้ไปปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคุณภาพมะพร้าวให้เป็นสินค้าที่มีคุณภาพ และเพียงพอต่อความต้องการของประเทศ

3.2 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าวให้มีปริมาณเหมาะสมเพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค

3.3 เพื่อพัฒนาคุณภาพผลผลิตมะพร้าว ลดความเสี่ยงและเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน

3.4 เพื่อสร้างทางเลือกในการพัฒนาการผลิตมะพร้าวตามความต้องการของแหล่งผลิตอย่างแท้จริง

### 4. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวในพื้นที่เป้าหมายของโครงการ จำนวน 675 ราย

ดำเนินการในพื้นที่ 22 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร นครปฐม ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรัง กระบี่ พังงา ภูเก็ต พัทลุง สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และจังหวัดนราธิวาส

### 5. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

#### 5.1 กิจกรรมสร้างการรับรู้และความเข้าใจและส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าว

1) ประชุมชี้แจง สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดการดำเนินงานโครงการ รวมกลุ่มเกษตรกรที่มีความสนใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าว โดยคัดเลือกเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวที่มีความสนใจ ตั้งใจเสียสละเข้าร่วมโครงการ ยินดีปฏิบัติตามเงื่อนไข ข้อกำหนด และคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ตลอดระยะเวลาโครงการ โดยรวมกลุ่มเกษตรกร กลุ่มละ 25 ราย จำนวน 27 กลุ่ม รวม 675 ราย โดยหากพื้นที่ที่ดำเนินการยังไม่มีกรรวมกลุ่มให้ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อถ่ายทอดความรู้

2) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ผ่านกระบวนการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความรู้และศักยภาพของเกษตรกรทางด้านการผลิต การแปรรูป การตลาด และการรวมกลุ่ม จำนวน 2 ครั้ง ประกอบด้วย

ครั้งที่ 1 - วิเคราะห์สภาพพื้นที่ สภาพการผลิต และสภาพการตลาดของกลุ่มทั้งด้านที่เป็นจุดแข็ง (เพื่อการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป) และด้านที่เป็นจุดอ่อน (เพื่อแก้ไขปัญหา) และระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมกับพื้นที่

ครั้งที่ 2 - ถ่ายทอดความรู้ตามประเด็นที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพการปลูกมะพร้าวของกลุ่มเพื่อนำไปใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เช่น การจัดระบบการผลิต เทคโนโลยีในการเพิ่มผลผลิต เป็นต้น

#### 5.2 กิจกรรมการพัฒนาความรู้และศักยภาพของเกษตรกรเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าว

1) อบรมเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว : เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าวและการบริหารจัดการจัดการมะพร้าว” โดยหลักสูตรมุ่งเน้นการผลิต แปรรูป และการตลาด และ “การส่งเสริมและพัฒนาพันธุ์มะพร้าว” เพื่อพัฒนาความรู้เกษตรกรในการผลิตพันธุ์ดีได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยหลักสูตรมุ่งเน้นการผลิตต้นพันธุ์มะพร้าวท้องถิ่นพันธุ์ดี โดยจัดอบรมด้วยการฝึกปฏิบัติจริง กลุ่มละ 25 ราย จำนวน 27 กลุ่ม และศึกษาดูงานแปลงมะพร้าวที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ จำนวน 1 ครั้ง

2) จัดทำแปลงเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต : สำนักงานเกษตรจังหวัด / อำเภอ คัดเลือกเกษตรกรที่มีความสนใจในการจัดทำแปลงเรียนรู้ และเป็นผู้ที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ และคัดเลือกพื้นที่ปลูกมะพร้าวที่มีศักยภาพ เช่น พื้นที่ซึ่งเคยเป็นจุดเรียนรู้ดูงาน มีสภาพพื้นที่เหมาะสมต่อการพัฒนาการผลิตมะพร้าว การคมนาคมสะดวก ฯลฯ โดยมีพื้นที่ 2 ไร่ เพื่อจัดทำเป็นแปลงเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยรัฐสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น พันธุ์มะพร้าวพันธุ์ดี ปุ๋ยอินทรีย์ พืชร่วมยืนต้น ระบบน้ำ และอื่นๆ ที่มีความจำเป็นเหมาะสม รวมทั้งวัสดุแปรรูปผลผลิตมะพร้าวหรือพัฒนาคุณภาพมะพร้าว

### 5.3 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ

1) ประเมินศักยภาพการดำเนินกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนการดำเนินงาน ติดตามผลการดำเนินงานโครงการ ให้คำแนะนำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกร

2) สรุปผลการดำเนินงานเป็นไฟล์เอกสารให้ส่วนกลางทราบหลังเสร็จสิ้นโครงการฯ

### 6. ระยะเวลาดำเนินการ

ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566

### 7. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2565			ปี 2566								
	ต.ค.65	พ.ย.65	ธ.ค.65	ม.ค.66	ก.พ.66	มี.ค.66	เม.ย.66	พ.ค.66	มิ.ย.66	ก.ค.66	ส.ค.66	ก.ย.66
1. กิจกรรมสร้างการรับรู้และความเข้าใจและส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าว จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้				←→								
2. กิจกรรมการพัฒนาความรู้และศักยภาพของเกษตรกรเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าว 2.1 อบรมเกษตรกรเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าวและศึกษาดูงานแปลงมะพร้าวที่ประสบผลสำเร็จ 2.2 จัดทำแปลงเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต						←→						
3. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ	←							←→				→

### 8. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

#### 8.1 ผลผลิต (output)

เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว จำนวน 675 ราย ได้รับการถ่ายทอดความรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าว

#### 8.2 ผลลัพธ์ (outcome)

เกษตรกรไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าว

#### 8.3 ตัวชี้วัด

เชิงปริมาณ : เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว 675 ราย ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าว

เชิงคุณภาพ : 1) เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60

2) การผลิตสินค้าเกษตรมีประสิทธิภาพและมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ 3

### 9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการได้รับการส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสม ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าวให้แก่เกษตรกร รวมทั้งสนับสนุนให้เกษตรกรนำความรู้ไปปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคุณภาพมะพร้าวให้เป็นสินค้าที่มีคุณภาพ และเพียงพอต่อความต้องการของประเทศ และได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถในการผลิตมะพร้าวเพื่อการค้า รวมทั้งมีการพัฒนาคุณภาพผลผลิตมะพร้าว ลดความเสี่ยงและเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ตลอดจนสร้างทางเลือกในการพัฒนาการผลิตมะพร้าวตามความต้องการของแหล่งผลิตอย่างแท้จริง

## 10. การประเมินผลโครงการ

ติดตามจากระบบ e-project

## 11. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

1. กอง/สำนัก : สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร  
ชื่อ : นางจันทิมาภรณ์ ศรีมงคล  
ตำแหน่ง : นักวิชาการเกษตรชำนาญการ  
เบอร์โทรศัพท์ : 0 2940-6079  
E-mail : oil\_tong\_ae@hotmail.com
  2. กอง/สำนัก : สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร  
ชื่อ : นายภาณุวัฒน์ เนียมสุวรรณ  
ตำแหน่ง : นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ  
โทรศัพท์ : 0 2940-6079  
E-mail : phanuwat.niamsuwan@gmail.com
-